

Kungl. Utrikesdepartementet.

Avd:

Grupp:

Mål:

Gentz, Ulrich

26.

Bergemann

Gentz, Ulrich

Gentz, Frieda

Genz, Ottokar

Styhler

Hergt

Wallenstein

Rensinghoff

Gerstenberg

Genz

Styhler

Gentz, Willi

Dielenschneider, Willy

Utdrag av P.M. ang. samtal med Bergemann, Kiel-Wik,
den 26/7 1954.

sid. 3.

Under 203 satt i februari 1948 tyske journalisten Gentz, tidigare yrkesofficer, senare korrespondent för USA-tidningar häktad i Halle september 1947, först förd till Butyrka och därefter till Lefortovskaja. Hans tidigare adress: Berlin-Schlachtensee, de la Gardiestr. 16/18. Mycket aktiv knackare, bl.a. med Wallenberg.

Utdrag av chifffertelegram från UD till
beskickningen i Bonn, generalkons. i Berlin
och kons. i Hamburg, avsänt den 2 augusti.

Berlin nr 92
Bonn " 48
Hamburg " 6

- - - - -
Sök fastställa om en tysk journalist Gentz (förnamn saknas)
tidigare yrkesofficer senare korrespondent för USA-tid-
ningar häktad av ryssarna i Halle 1947 kan ha kommit ut
från Sovjetunionen. Gentz's senast kända adress var: Berlin
Schlachtensee, De la Gardiestrasse 16-18. Om han inte
kommit ut meddela om möjligt alla uppgifter om namn födelse-
år etc. och vad som eventuellt känt om honom under hans
vistelse i Ryssland.
- - - - -

Chiffertelegram (BUD)
Berlin

Från
Avsant den 5 / 8 1954 kl. 16.35
Inkom den telex 19 kl.
Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2

105

Edert chiffer 92.

För Jarring.

Primo. Gentz identitet fastställd genom förfrågan
Suchdienst, bekräftad av modern Frieda Gentz,
Berlin-Zehlendorf, Deisterpfad 10, som tidigare
jämte sonen Ulrich bosatt angiven adress. Denne
enligt Suchdienst häktad Halle 1947 antagligen
för olaga gränsöverträdelse. I februari 1950 25 års
fängelse. I december 1953 vistats lägret 022 Tasschet,
vari 2 eller 3 % av fångarna utlänningar. Två namn-
givna från detta läger uppges vistas i Berlin. Bör
kontakt sökas?

Secundo. Hittills ingen information Styhler.

Tamm

KOPIA

-Avskrift av telegram från UD till general-
konsulatet i Berlin, avsänt den
8 augusti 1954 (chiffer).

Nr. 94

Edert 105 primo. Sök genom modern eller/och
de två namngivna utröna
alfa när Gentz kom till Lefortovskaja
beta i vilka celler satt han där eller åtminstone
om någon kan ha hört talas om vilken våning hans cell
var belägen
gamma kan någon av dessa personer ha hört talas
om någon medfånge till Gentz under den tid han satt
i Lefortovskaja

- Avskrift av chiffrertelegram från general-
konsulatet i Berlin till U. S. S. R.

(1918, 1919, 1920, 1921)

Telegraf. Berlin. 1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

1918. 1919. 1920. 1921.

Utdrag av handbrev från vicekonsul Reinius,
Hamburg, till utrikesrådet Jarring, dagtecknat
den 7 augusti 1954.

Vid besök hos Röda Korsets Suchdienst har jag
inhämtat följande upplysningar betr. Styhler och Gentz:

2 a) Ulrich Gentz: (Genz) yrkessoldat, född 1/5 1925 i
Berlin-Wilm., ogift, anställd vid "Neue Zeitung" München-
Berlin, efterlyst av Frieda Gentz, född 1892, Berlin-
Zehlendorf, Bogotastr. 12. - I augusti 1947 häktad i
Sovjetzonen, troligen på grund av överskridande av
gränsen, oktober 1947 i Dresden, 1948 i lägret Bautzen,
1949 Sachsenhausen, februari 1950 dömd till 25 år, i
december 1953 befunnit sig i lägret Tajschet.

b) Ottokar Genz, Schriftleiter från Berlin-Dahlem, död
1946-48 i NKVD-lägret Brandenburg.

KUNGL.
SVENSKA BESKICKNINGEN

Bonn, p.t. Köln den 27 december 1954.

Strängt förtroligt.

1 bil.

*Genz
26*

31/12 Genz. erh. del.

Broder,

./.

I anslutning till mina handbrev den 13 och 25 sistlidna augusti ber jag få meddela, att Auswärtiges Amt numera, genom i avskrift närslutna skrivelse den 20 dennes från legationsrådet Hergt, framlagt resultatet av sina på vår begäran igångsatta undersökningar rörande Rysslands-fångarna Wallenstein, Rensinghoff, Gerstenberg, Genz och Styhler. Ingen av dem har återvänt. Beträffande Gerstenberg och Rensinghoff bekräftas tidigare på annan väg inhämtade uppgifter. Wallenstein har spårats till Inta-lägre. Upplysningarna rörande Genz och Styhler äro mycket magra.

I Hergts brev lämnas vidare uppgift om åtta under tiden mars - juni 1954 till Väst-Tyskland återkomna fångar.

u/ T. Göransson

Herr Utrikesrådet J a r r i n g ,
Stockholm.

Avskrift.

Auswärtiges Amt
204-514-01/76/3968/54

Bonn, den 20. Dezember 1954

Herrn

Legationsrat G ö r a n s s o n
Königlich Schwedische Gesandtschaft

Köln - Marienburg
Ulmenallee 96

Sehr geehrter Herr Legationsrat :

Im August dieses Jahres hatten Sie mich um nähere Angaben über fünf in der Sowjetunion zurückgehaltene Gefangene gebeten. Da die Ermittlungen längere Zeit in Anspruch genommen haben, ist es mir erst heute möglich, Ihnen zu antworten. Im einzelnen haben die von mir angestellten Nachforschungen folgendes ergeben:

1. Wallenstein

Ernst Ludwig Wallenstein, geboren am 3.5.1906. Das Deutsche Rote Kreuz steht mit der Schwester des Obengenannten, Frau Friedel Boelke, Frankfurt/Main-Süd, Danneckerstrasse 22, in Verbindung.

Frau Boelke hat dem Deutschen Roten Kreuz mitgeteilt, dass Herr Wallenstein am 15. Juni 1954 aus sowjetischer Gefangenschaft unter der Anschrift: Postfach No. 5110/31 - geschrieben hat. Die Postfach No. 5110/31 gehört zum Strafverwaltungsbezirk Inta.

Die nachstehend aufgeführten Heimkehrer haben ebenfalls bestätigt, dass sich Herr Wallenstein im sowjetischen Strafverwaltungsbezirk Inta befindet:

Fred Felchner (22b) Mainz/Rh., Am Fort Elisabeth 27,

Heinz Haase (1) Berlin-Wannsee, Lindenstr. 3,

Hans Hergeth, (22a) Duisburg-Hamborn, Fehnerstr. 121,

Friedrich Scharr (13b) München-23,
Wilhelmstr. 6 b/Beck,

Walter Schmidt (1) Berlin-Charlottenburg,
Dankelmannstr. 17,

Vincens Witte (1) Berlin-W.30,
Ansbacherstr. 15,

Hermann Wolske (1) Berlin-Grunewald,
Eichkatzweg 44.

2) R e n s i n g h o f f

Herr Bernhard Rensinghoff, geboren am 23.10.1900,
wird nach mehreren Aussagen von Heimkehrern im sowjetischen Gefängnis Wladimir zurückgehalten. Die Anschrift seiner Ehefrau lautet: Frau Rensinghoff, Gescher/Westfalen, Fabrikstr. 45.

3) G e r s t e n b e r g

General Alfred Gerstenberg, geboren am 6.4.1893,
befindet sich ebenfalls im sowjetischen Gefängnis Wladimir.

4) G e n z

Das Deutsche Rote Kreuz hat über Herrn Genz folgendes mitgeteilt:

"Hier liegt folgender Suchantrag vor:

G e n t z , Vorname unbekannt, Journalist
zuletzt Berichterstatter für amerikanische
Zeitungen, aus Berlin-Schlachtensee, de la
Gardiestr. 16-18,
1947 angeblich in Halle verhaftet.

Antragsteller:

Konsul R e i n i u s

H a m b u r g

Schwedisches Generalkonsulat,

Nachstehende Meldung erhielten wir von
einem Heimkehrer, der im Dezember 1953 entlassen wurde:

G e n z , Willi, geb. ca. 1908/13

Heimatanschrift: Berlin-Neukölln

lebend gesehen im Frühjahr 1950 in

Sachsenhausen,

gemeldet von:

Willy Dielenschneider

(23) Emden/Ostfriesland, Wilgumerstr. 14
b/Voigt.

Der Heimkehrer gibt an, dass er die Angehörigen des von ihm gemeldeten Willi Genz, die in (1) Berlin-Neukölln, Karl Marxstr. 182 wohnhaft sind, benachrichtigt hat.

Der von Ihnen genannte G e n z ist mit dem im obigen Suchantrag aufgeführten G e n t z identisch. Ob jedoch zwischen dem Gesuchten und dem gemeldeten Willi Genz eine Identität besteht, kann noch nicht gesagt werden. Die Ermittlungen werden sofort eingeleitet, das Ergebnis werden wir Ihnen mitteilen."

5) S t y h l e r

Herr Helmut Styhler, geboren am 27. Oktober 1915, wurde zuletzt im Juni 1949 im sowjetischen Kriegsgefangenenlager Kuibyschew gesehen. Seit dieser Zeit fehlt jede Nachricht.

6) Zwischen März und Juni 1954 wurden aus der Sowjetunion insgesamt dreizehn Gefangene entlassen. Davon sind die nachstehend genannten acht Heimkehrer in die Bundesrepublik entlassen worden:

- a) Philipp Ida, wohnt mit ihren Kindern Ingrid und Franz in Borstel Krs. Pinneberg bei Fam. Thomsen.
- b) Schmidt, Karl-Heinz, Hamburg, Steindamm 3.
- c) Hoffmann Georg, München, Regierungslager 54.
- d) Kossmann Lydia, wohnt mit ihrem Kind Vera-Monika in Berlin-Charlottenburg, Kantstr. 153.
- e) Mishuhn Siegfried, Berlin-Spandau, Strasse unbekannt.
- f) Wailke Fritz, Bremen-Osterholz, Heerstr. 134.

g) Teipelke Kurt, Recklinghausen,
Elperweg 90.

h) Seidel Ernst, Obererlenbach-Friedberg,
Schulstr. 13.

Mit verbindlichsten Empfehlungen

Ihr sehr ergebener

gez. Hergt.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Utdrag ur P.M. av kommissarie
Danielsson den 7 januari 1955.

P.M.

Beträffande de senaste från Köln erhållna uppgifterna om återvändande tyska krigsfångar från Ryssland, är det närmast den under punkt 4 omnämnde Genz, som tillsvicare är aktuell. Emellertid torde man här behöva avvakta de tyska myndigheternas fortsatta undersökning, huruvida den av Bergemann i P.M. av den 26/7 1954 sidan 3 omnämnde journalisten Gentz verkligen är identisk med den Willi Gentz som omnämnes av Willy Dielenschneider. Skulle det visa sig, att Willy Gentz från Berlin, Neu-Köln, verkligen är identisk med Genz från Berlin, Schlachtensee, så bör han höras.

- - - - -

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Utdrag ur handbrev från envoyén Kumlin,
Bonn, till utrikesrådet Jarring, dagtecknat
den 16 februari 1955.

Strängt förtroligt.

Beträffande fallet Gentz (Genz) skall vi åter-
komma så snart vidare besked erhållits från de tyska
myndigheterna.

Utdrag av bil. t. hbr fr. Bonn 17/10-55.
(samtal med Rensinghoff)

- - - - -

I cellen på höger sida, således 151 hade först Supp-
rian och Wallenstein suttit. Därefter hade Wallenstein
införts till Rensinghoff i cell 150 och i cellen 151 hade
insatts två finnar och en ryss, med vilka Rensinghoff där-
efter icke haft förbindelse. Rensinghoff kunde icke på
stående fot till följd av den hetsiga stämningen som rådde i
Friedland på rak arm erinra sig, vid vilka tidpunkter skif-
tet av fångar skett och jag fann det för tillfället icke
heller påkallat att "plåga" honom härmed. Efter en viss
tid hade emellertid de båda finnarna och ryssen utförts ur
cell 151 och där hade insatts en tysk Oberleutnant Gentch.
Denne hade under cirka 1½ år ensam suttit i cellen 151.
Rensinghoff kände mycket väl till Gentchs öde på grund av
att då Rensinghoff flyttats till cell 141, Gentch hade kom-
mit till cell 142, där de åter hade kunnat upptaga kontakten.

- - - - -

Bernhard Rensinghoff

geb.

war als er gefangengenommen wurde Wirtschaftsberater
bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest.

Ich Unterfertiger, Bernhard Rensinghoff,
erkläre hiermit Folgendes und bin wann immer bereit
dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid
auszusagen:

Ich wurde am 2. September 1944 von sowjetrussischen
Truppen in Bukarest gefangengenommen und mit Flugzeug
nach Moskau geführt. Dorthin bin ich am 19. September
1944 angekommen und wurde in das Lefortovskaja-Gefängnis,
Zelle 150 im zweiter Stock, zusammen mit

Rantzau eingesperrt. Am
kam Legationsrat Wallenstein von der Deutschen Gesandt-
schaft in Bukarest in unsere Zelle, nachdem er eine kür-
zere Zeit in der Nebenzelle 151 zusammen mit dem ersten
Sekretär bei dem Deutschen Wissenschaftlichen Institut
in Bukarest, Supprian, verbracht hatte. In der Zelle
150 habe ich bis am 21. März 1948 bleiben müssen, als
ich in die Zelle 141 im selben Stockwerk überführt wurde.
Durch Klopfen laut des sogenannten Idiotensystems A = 1,
B = 2 u.s.w. erhielten meine Zellengenossen und ich Mit-
teilungen über die Identität unserer Zellennachbarn.
In der Zelle 149 sassen vier Personen

Mit der Zelle 151 hatten wir während einer längeren
Zeit, nachdem Wallenstein und Supprian von dort wegge-
führt worden sind, keine Klopfverbindungen. Erst als

ein deutscher Oberleutnant, namens Gentch, dorthin eingeliefert wurde, haben wir wieder Verbindung mit der Zelle 151 bekommen. Im dritten Stock in der Zelle direkt oberhalb von uns sassen die deutschen Staatsbürger, Oberleutnant Stühler, Oberstleutnant Rösstel, sowie der ^{Kon-}~~Kon-~~ ^{list} bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, Bergemann. Neben diesen

(befanden sich Roedl, Legationsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest und der schwedische Diplomat Wallenberg. Die Verbindungen zwischen mir und den beiden in der Zelle oberhalb wurde sehr lebhaft. Täglich wurden Mitteilungen zwischen den Zellen ausgetauscht. Sowohl Roedl als Wallenberg waren eifrige "Klopfer". Wallenberg erzählte mir in dieser Weise über seine Tätigkeit in Budapest und von seiner Gefangennahme. Als seine Adresse gab Herr Wallenberg Stockholm an. Unser Zellengenosse Rantzau erzählte uns über die Familie Wallenberg, die er seit der Zeit kannte, als er in Stockholm auf Posten gewesen war.

Während der ersten Zeit unserer Klopfverbindungen wurde zu einem grossen Teil dieses dazu verwendet um ein Schreiben in französisch, das Wallenberg (im Sommer 194) an Stalin gerichtet hatte, zusammenzustellen. In diesem Schreiben berief sich Wallenberg auf seine diplomatische Stellung und stellte anheim ob er nicht verhört werden konnte. Dieses Ansuchen wurde von Wallenberg am

eingereicht. Das Schreiben wurde auf französisch verfasst, wobei u.a. Rantzau betreffs der Ter-

minologie zum Rat gezogen wurde.

Wallenberg bekam nach einiger Zeit eine Mitteilung, worin der Empfang seines Ansuchens bestätigt wurde und die Prüfung desselben versprochen wurde.

Kurz bevor der Uebersiedlung von Wallenberg und Roedl, wurde Wallenberg zum Verhör geführt. Nach dem Verhör klopfte Wallenberg selbst eine Mitteilung von etwa folgendem Inhalt: Der Kommissär hatte ihm mitgeteilt, dass sein Fall ganz eindeutig klar wäre und dass er wegen Spionage in Budapest verhaftet worden war. Wenn er sich als unschuldig halte, wäre es seine Sache dies zu beweisen. Der beste Beweis dafür dass Wallenberg schuldig wäre, läge in der Tatsache, dass die Schwedische Gesandtschaft in Moskau sich nicht für seine Sache eingesetzt hätte.

Wallenberg hatte vom Kommissär, der das Verhör leitete, verlangt, in direkte Verbindung mit der schwedischen Gesandtschaft oder mit dem Roten Kreuz gesetzt zu werden, oder jedenfalls schriftlich mit ihnen in Verbindung treten zu dürfen. Diese Bitte hatte der Kommissär mit dem Hinweise abgewiesen, "dass kein Mensch sich um Sie kümmerte". "Wenn die Schwedische Regierung oder deren Gesandtschaft irgend ein Interesse an Ihnen gehabt hätte, so hätten sie sich schon längst in Verbindung mit Ihnen gesetzt."

Bei einer Gelegenheit teilte Wallenberg mit, dass er einen sogenannten "Vernehmungsoffizier" gefragt hatte, ob er verurteilt werden würde oder nicht. Als Antwort ist Wallenberg mitgeteilt worden, dass "Sie werden nie verurteilt werden, da Sie ein politischer

Fall sind".

Mit Ausnahme des formellen Verhörs, das im Zusammenhang damit, dass Wallenberg das erste Mal in ein russisches Gefängnis eingesperrt wurde, mit ihm gehalten worden ist, war dies das erste wirkliche Verhör, das er unterzogen wurde.

Ausser dieser Mitteilung kam später nur noch eine ganz kurze Nachricht: "Wir kommen weg" und einige Faustschläge an die Wand, wahrscheinlich in Zusammenhang damit, dass sie abgeholt wurden. Dies geschah im Laufe des Jahres 1947.

In die Zelle 203 wurden nach Wallenberg und Rosd die deutschen Staatsbürger, General Mohnke und Oberst Braun eingeführt.

Köln, den 19. Januar 1956.

gert

Utdrag av P.M. över samtal med Rensinghoff, se Bonn
23.1.56.

(Lefortovskaja)

I april och maj 1948 satt Rensinghoff och
Wallenstein tillsammans med general Gerstenberg i
cell 140 i II Stock. Därvid kunde de konstatera,
att i den intilliggande cellen 141 befann sig Ober-
leutnant Gertz och en rysk soldat samt en japansk
diplomat. Denne var den ende japan Rensinghoff
kunde erinra sig från sin tid i Lefortovskaja.

Gentisch

P. M.

angående samtal med tyske medborgaren Ernst Wallenstein den 25 januari 1956 i bostaden Frankfurt a/Main, Daneckerstrasse 22.

På fråga, huruvida Wallenstein från tiden i Lefortovskaja-fängelset kunde erinra sig någon japan, som satt fängslad där, svarade han, att så varit fallet. Ungefär i början av år 1948 var en japan placerad i II. Stock i den tredje cellen från trappan räknat, vilken såvitt Wallenstein känner till, varit juridisk ämbetsman i Mansjuriet. Med honom hade Wallenstein aldrig haft kontakt, däremot med japanens cellkamrat, en Oberleutnant Ulrich Gent eller Gentsch, som var född omkring 1920 och tidigare bosatt i Berlin, Lagardestrasse 3 eller 4. Hans fader var kyrkoherde vid Gedächtniskirche i Berlin och lär hava avlidit år 1934 eller 35.

Då Wallenstein och Supprian skilts åt, fortsatte knackningar dem emellan över tredje cellen, räknat från trappan, i III. Stock.

På särskild förfrågan förklarade Wallenstein, att det aldrig hade blivit honom bekant att Wallenberg och Roedel någon gång suttit i II. Stock. Med stor säkerhet kunde nämligen konstateras, om knackningarna kom underifrån, i samma höjd eller uppfifrån. Wallenberg och Roedel hade genom knackningar kunnat precisera cellens läge och även meddelat sitt cellnummer, vilket Wallenstein emellertid numera icke kunde erinra sig.

Beträffande svenskar eller personer med namn, tydande på svensk härstammning, erinrade sig Wallenstein från fångenskapen Myrman, Holger Bergström och Paul Nilson, den sistnämnde tro-
ligen dansk. Dessa tre hade Wallenstein träffat i lägret i Inta.

Tillfrågad över ytterligare fängelsekamrater, som eventuellt kunde hava något att säga om svenskar i rysk fångenskap, svarade Wallenstein, att Doktor Erich Franz Sommer, som återvänt i oktober månad 1955 till Västtyskland, möjligen kunde lämna vissa upplysningar. Wallenstein skulle den 26 januari 1956 tillsammans med honom resa till Berchtesgaden-Schönau, Pension Wölferlehen, för att där genomgå kurbehandling.

Beträffande Lefortovska-fängelset förklarade Wallenstein, att cellerna där hade en längd av omkring 4 m och en bredd av omkring 3 m samt att cellhöjden var relativt hög. Såvitt Wallenstein kunde erinra sig, var taket rakt och väggarna var ungefär 40 cm tjocka och försedda med kraftig kalkputs. Samtliga väggar var, enligt Wallensteins mening, lika tjocka. Cellerna hade stora dubbla fönster med en lucka, som kunde öppnas. Man kunde inte se ut genom fönstret på grund av att en bleckskärm utanför fönstret hindrade utsikten. I cellerna fanns tre ligglätor, ett litet bord, en toalett och rinnande kallt vatten.

Frankfurt a/Main den 25 januari 1956

u/ S. Lundström

u/ Kurt Kalhorn

Tillfrågad över ytterligare fängelsekamrater, som eventuellt kunde hava något att säga om svenskar i rysk fångenskap, svarade Wallenstein, att Doktor Erich Franz Sommer, som återvänt i oktober månad 1955 till Västtyskland, möjligen kunde lämna vissa upplysningar. Wallenstein skulle den 26 januari 1956 tillsammans med honom resa till Berchtesgaden-Schönau, Pension Wölferlehen, för att där genomgå kurbehandling.

Beträffande Lefortovska-fängelset förklarade Wallenstein, att cellerna där hade en längd av omkring 4 m och en bredd av omkring 3 m samt att cellhöjden var relativt hög. Såvitt Wallenstein kunde erinra sig, var taket rakt och väggarna var ungefär 40 cm tjocka och försedda med kraftig kalkputs. Samtliga väggar var, enligt Wallensteins mening, lika tjocka. Cellerna hade stora dubbla fönster med en lucka, som kunde öppnas. Man kunde inte se ut genom fönstret på grund av att en bleckskärm utanför fönstret hindrade utsikten. I cellerna fanns tre ligglätor, ett litet bord, en toalett och rinnande kallt vatten.

Frankfurt a/Main den 25 januari 1956

u/ S. Lundström

u/ Kurt Kalhorn

Gentz

Strängt förtrolig.

P. M.

angående vissa personer, varom upplysningar inhämtats vid
Suchdienst i München.

Braun, Maximilian
Överstelöjtnant, f.d.
bitr. milatt. i Buka-
rest

född 15.8.1893 i Freising

1954: i Wladimir

makans adress: München-Pasing, Mühlerweg 7

hittills ej återvänd.

Gentz, Ulrich

född 1.5.1925

Återvänt till Berlin-Zehlendorf, Deisterpfad 10

(Suchdienst ifrågasatte identiteten)

Hengstenberg, Herbert
Överstelöjtnant

född omkr. 1917

Uppgifter från Suchdienst har ej erhållits ännu.

Krafft, Ernst
Konteramiral

född 28.2.1885

1952: i Wladimir

hittills ej återvänd.

Kroner, Ernst Peter
tolk vid tyska besk:en
i Bukarest

född 15.4.1894

1954: i Wladimir

hittills ej återvänd.

Kroners släkting: Eitel Barth, (14a) Ludwigsburg,
Oststrasse 90

Kuhn, Joachim
major

född 2.8.1913 i Berlin

Återvänt till Berlin-Dahlem, Wildpfad 3

von Rantzau, Josias

född 3.8.1903 i Schwerin

1953: i Wladimir

maka: Ludmilla von Rantzau, (13b) Murnau, Kohlgruberstrasse

Roestel, Hans Joachim

född 17.6.1910 i Wollstein

tillhörande Deutsche Heeresmission i Bukarest.

maka: Ruth Roestel, Ulm a/Donau, Olgastrasse 107

hittills ej återvänd.

Styhler, Helmut

född 27.10.1915

Återvänt till München 9, Peissenbergstrasse 5

Tillessen, Werner
amiral

född 22.8.1880

1950: Butirka-fängelset
Moskva

maka: Gertrud Tillessen, Neunahr, Peter Fixstrasse.

München den 28 januari 1956

u/ S. Lundström

u/ Kurt Kalhorn

Utdrag av chifftertelegram från UD till
generalkonsulatet i Berlin, nr 7, 31.1.56.

För Tamm från kab.sekr.

Primo. Benäget undersök om Ulrich Gentz född 1.5.25 och som återvänt från rysk fångenskap till Berlin Zehlen-dorf Deisterpfad 10 är identisk med Oberleutnant Ulrich Gent eller Gentsch f. omkring 1920 och tidigare bosatt Berlin Lagardestrasse 3 eller 4. Fadern till senast om-nämnde Gentsch som avled omkring 1934 var kyrkoherde vid Gedächtniskirche i Berlin.

Secundo. Därest identitet föreligger bör Gentsch ingående höras om sin vistelse i Lefortovskaja. Alla de-taljer om knäckningsförbindelser och cellgrannar av största värde.

- - - - -

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Berlin

Avsant den ^{telex} / 19 kl.

Inkom den 3 / 2 19 56 kl. 1655

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

P 2 E I
Gentz

5.

Gaa

Edert chiffer 7.

För Kabinettsssekreteraren från Tamm.

Gentz identisk, Rapport avlåtes morgondagens kurir. Kuhn
nervsjuk och kan tills vidare ej mottaga besök från utomstå-
ende.

Tamm.

KOPIA KOPIA

Gentile

Avskrift av strängt förtroligt handbrev
från generalkonsul Tamm, Berlin, till kabinetts-
sekreterare Lundberg, dagtecknat den 3 februari 1956.

./.

Härmed ber jag få översända en promemoria över förhör
idag med Ulrich Gentz. Denne visade sig vara identisk med
den av Din omnämnde personen, såtillvida, som hans fader
varit kyrkoherde vid Gedächtniskirche i Berlin och familjen
tidigare bott på Lagardestrasse 16. Födelseåret stämmer
dock som synes ej, ej heller innehade vederbörande Oberleut-
nants grad.

Gentz

Bil. 1 till handbrev Tamm-
Lundberg den 3 febr. 1956.

Strängt förtroligt.

P.M.

angående samtal med Ulrich Paul Ernst G e n t z.

Gentz, som är född den 1 maj 1925, återkom från rysk krigsfångenskap till Berlin den 24 oktober 1955 via Friedland. Under tiden december 1947 - juli 1949 satt han i Lefortovskaja-fängelset i Moskva. Efter att en månad ha varit ensam i cellen fick han därefter i cirka tio månader dela den med en f.d. japansk diplomat i Moskva vid namn Takahashi (stavningen osäker). Denne hade häktats i Sinking (?) i Mandsjuriet efter det rysk-japanska krigsutbrottet och berättat åtskilligt om tidigare medfångar, varibland dock ej varit några svenskar. Eftersom Gentz' cell var en hörncell och det icke i Lefortovskaja var möjligt genom knackningar träda i förbindelse med ovanför eller nedanför belägna celler, kunde han endast föra samtal med grannarna i den bredvidliggande cellen. I denna sutto under hela tiden medlemmar av f.d. tyska ambassaden i Bukarest vid namn von Rantzau och Wallenstein. Den sistnämnde vore icke yrkesdiplomat. Dessa hade berättat om sina grannar i cellen på andra sidan, men det hade aldrig varit tal om svenskar. Knackningssystemet hade icke berett Gentz några svårigheter, då han såsom soldat sysslat med telegrafi.

Avslutningsvis framhöll Gentz, att han personligen aldrig under sin krigsfångenskap i Ryssland träffat eller hört talas om svenskar.

Berlin den 3 februari 1956.

Stockholm den 9 februari 1956.

P 2

1 bil.

Strängt förtroligt.

Broder,

./.
Åberopande handbrev 3 februari angående Ulrich
Gentz får jag härmed översända en promemoria, av vilken
framgår vad vi känner till om Gentz' vistelse i
Lefortovskaja-fängelset. Jag får be Dig med ledning
av denna P.M. åter utfråga Gentz och därvid få svar
på så många detaljer som möjligt. Bilagan torde Du benäget
återsända till mig efter tagen del.

/u/ A.Lundberg

Generalkonsuln Tamm,
B e r l i n .

*Dep. 9.2.56
u. h. u.
avs*

P.M.

beträffande Ulrich Gentz, Berlin.

Utdrag ur diverse vittnesmål:

Ernst Wallenstein, Wissenschaftlicher Hilfsarbeiter an der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest.

Wallenstein satt fram till i april 1945 i Lefortovskaja cell 151, II:e Stock. Vid denna tidpunkt flyttades han in till den bredvidliggande cellen, cell 150, där han kom att sitta tillsammans med Wirtschaftsberater Bernhard Rensinghoff och Gesandtschaftsrat Josias von Rantzau.

Beträffande vilka personer, som efter april 1945 satt i cell 151 säger Wallenstein:

Ungefär i början av år 1948 var en japan placerad i II:e Stock i den tredje cellen från trappan räknat (d.v.s. cell 151), vilken såvitt Wallenstein känner till varit juridisk ämbetsman i Mansjuriet. Med honom hade Wallenstein aldrig haft kontakt, däremot med japanens cellkamrat, en Oberleutnant Ulrich Gentz, som var född omkring 1920 och tidigare bosatt i Berlin, Lagardestrasse 3 eller 4. Hans fader var kyrkoherde vid Gedächtniskirche i Berlin.

Bernhard Rensinghoff, Wirtschaftsberater an der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest.

Denne i sin tur säger följande beträffande cell 151:

Med cell 151 hade vi under längre tid, efter det att Wallenstein och Supprian förts ut därifrån, inte någon knackningsförbindelse.

I april och maj satt jag tillsammans med Wallenstein och general Gerstenberg i cell 140. Därvid konstaterade vi, att i den intilliggande cellen, 141, befann sig Oberleutnant Gentz och en rysk soldat samt en japansk diplomat.

Willi Bergemann, Kanzler in der Deutschen Gesandtschaft
in Bukarest.

Bergemann var under tiden september 1946 - maj 1948
placerad i cell 202, III:e Stock, tillsammans med bl.a. "Paul
Lorke, geb. 1921, Funker an der Deutschen Gesandtschaft in
Sofia", och Ernst Peter Krohner, f. 1894, tolk vid tyska beskick-
ningen i Bukarest.

Bergemann säger: Under 203 (d.v.s. i cell 151) satt i
februari 1948 tyske journalisten Gentz, tidigare yrkesofficer,
senare korrespondent för USA-tidningar; häktad i Halle september
1947, först förd till Butyrskaja-fängelset i Moskva och därefter
till Lefortovskaja-fängelset. Hans tidigare adress Lagarde-
strasse 16-18. Mycket aktiv knackare.

Utifrån de ovan angivna vittnesmålen kan följande
rekonstruktion göras:

Cellerna 151-149 utrymdes i mars 1948 och de fångar som
satt där infördes till cellerna i motsatta delen av korridoren
(cellerna 140-142). Anledningen till förflyttningen var målnings-
arbeten. Enligt uppgift av v. Hinckeldey skall cellerna 140-142
ha varit nymålade, när han och hans kamrater kom dit.

II:e Stock

Trappa	153	152	151 Gentz Taka- hasji	150 Wallen- stein Rantzau	149 v.Hinckel- dey 1) Laarmann 2)	148	147	146
--------	-----	-----	--------------------------------	------------------------------------	--	-----	-----	-----

- 1) Generalstabsmajor bei dem
rumänischen General Garbea
Heinz-Helmut von Hinckeldey
- 2) Telegrapheninspektor
Albert Laarmann

Överflytt

II:e Stock

Trappa	153	152	151	150	149	148	147	146	145	144	143
			Gentz Taka- hasji	Wallen- stein Rantzau	149 v. Hinckel- dey 1) Laarmann 2)						

Överflyttning verkställd i mars 1948

- 1) Generalstabsmajor bei dem rumänischen General Garbea
Heinz-Helmut von Hinckeldey
- 2) Telegrapheninspektor
Albert Laarmann

139	140	141	142
	v. Hinckel- dey Laarmann	Wallen- stein Rantzau	Gentz Taka- hasji

Såsom framgår av det ovanstående synes det inte råda något tvivel om att Gentz åtminstone en kortare tid, c:a en månad, suttit i cell 151. En överflyttning har därefter skett till hörncellen, sannolikt nr. 142.

Försök att vid ett förnyat förhör med Gentz få honom att

- a) tala om var han blev tillfångatagen (häktad);
- b) räkna upp fängelser och celler i kronologisk ordning, samt i den mån det är möjligt cellnummer och exakt placering; detta gäller särskilt den tid Gentz satt i, såsom vi tror, cellerna 151 och 142 i Lefortovskaja. Om Gentz inte kan erinra sig cellnumren, försök förmå honom att med hjälp av trappan, antalet celler o.s.v. rekonstruera lokaliteterna;
- c) det finns anledning förmoda att Gentz varit en ivrig knackare; kan han inte nämna flera av cellgrannarna vid namn.

Gentz

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
generalkonsuln Tamm till kabinettssekreteraren
Lundberg, dagtecknat Berlin den 16 februari 1956.

- Åberopande Ditt handbrev den 9 februari angående
- ./1 Ulrich Gentz ber jag få översända en promemoria över de ytterligare uppgifter Gentz lämnade i dag vid ett förhör på generalkonsulatet. Samtidigt får jag nämna, att Gentz avser att i en snar framtid lämna Berlin. Från och med den 1 april kommer han att vara anträffbar hos sin broder under adress Fritz Kalle Strasse 11 i Wiesbaden.
- ./2 Bilagan till Ditt handbrev återgår härjämte.

Strängt förtroligt.

P.M.

ang. förhör med Ulrich Gentz.

Ulrich Gentz häktades i Halle den 14 augusti 1947 och fördes därifrån omedelbart till Dresden. I Dresden satt han först drygt 3 veckor i ett hus på Bauzener Strasse och därefter i Landgerichtsfängnis på Münchner Platz.

Från Dresden flögs Gentz den 15 november 1947 till Moskva, där han efter 3 å 4 dagar i Lubjanka inspärrades i Lefortovskaja. I Lefortovskaja satt han sedan till den 8 juli 1949, då han fördes från Moskva till Taished.

nov. 1947 -
sommaren
1948:

Gentz satt i cell 151 (el. 152), vilken var en hörncell på andra våningen. Efter att de två första månaderna ha suttit ensam i cellen fick han dela den först med en ryss i tre dagar och sedan med japanen Takahasji. I bredvidliggande cell sutto under hela denna tid Wallenstein och von Rantzau.

sommaren
1948 -
juni
1949:

På grund av reparationsarbeten överfördes Gentz och även japanen till en annan cell på samma våning. Denna cell var likaså en hörncell, och Wallenstein och von Rantzau hade överförts till bredvidliggande cell. Gentz var osäker beträffande numret på denna cell, men att döma av det skissutkast han gjorde upp och vilket återgivits på omstående sida synes numret ha varit 141, 142 eller 143. Enligt Gentz numrerades cellerna nämligen såsom den stora pilen på skissen angiver. Efter fyra månader lämnade japanen cellen. Kort dessförinnan hade en kaukasier installerats i cellen, men denne stannade kvar någon tid efter japanens försvinnande. Därefter hade Gentz blott

ryska cellkamrater.

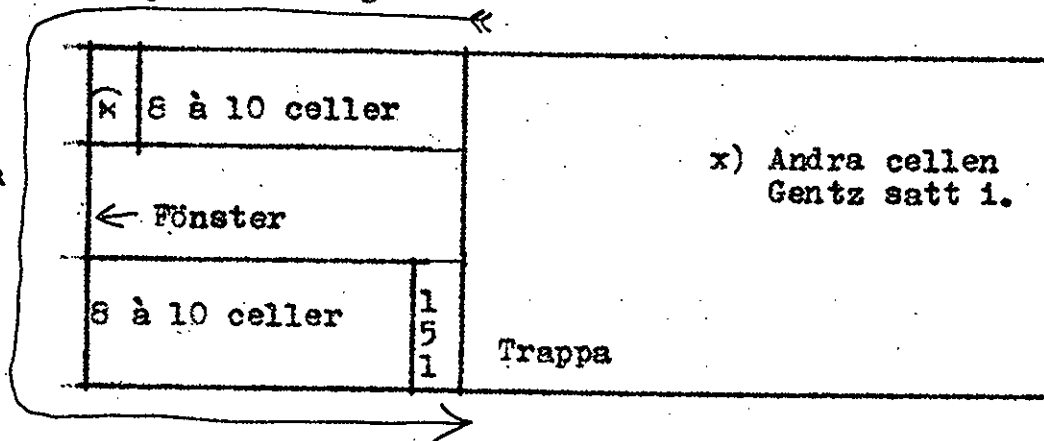
6 juni 1949
till ungefär
månadens slut:

Gentz satt i cell nr 80 på första våningen
tillsammans med en rysk sångare (folksånger) av judisk
börd. I bredvidliggande celler sutto endast ryssar.

Slutet av juni
till 8 juli
1949:

Gentz satt i två olika celler på tredje
våningen (206 eller 208 och 212 eller 213) tillsammans
med ryska medborgare. I den andra cellen råkade han
dock bl.a. en tysk tekniker, som häktats, då han icke
längre ville frivilligt arbeta för ryssarna. Namnet
kunde Gentz ej erinra sig.

2:a
våningen

Berlin den 16 februari 1956.